

Opintojen ohjauksen linjaukset Tampereen yliopistossa

Johdanto

Tämä asiakirja linjaa opintojen ohjauksen tavoitteet sekä työjaon eri toimijoiden välillä Tampereen yliopistossa.

Opintojen ohjauksen linjaukset pohjautuvat korkeakoulu yhteisön strategiaan ja koulutusstrategiaan. Tutkintosäännön 22§ mukaisesti **opintojen ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijan opintoihin kiinnittymistä, oppimisprosesseja, opiskeluvalintojen tekemistä ja opintojen sujuvaa etenemistä suunnitellussa aikataulussa.** Yliopiston ohjauksen kokonaisuus vahvistaa opiskelijan kasvua akateemiseksi asiantuntijaksi ja tukee jatkuvaa oppimista. Ohjauksella tuetaan myös kansainvälisyyden tavoitteiden saavuttamista. Opinnäytteiden ohjaamiseen liittyvät linjaukset määritetään opinnäyteohjeessa. Opintojen ohjaus nähdään monista toimijoista ja toimijaryhmistä koostuvana ohjausjärjestelmänä. Ohjauksen toimijoina ovat yksittäiset henkilöt, - kuten opettajat ja opiskelijat -, erilaiset ryhmät, - kuten vertaisryhmät, tutkimusryhmät -, sekä erilaiset yliopiston yhteisöt, -kuten erillislaitokset ja tukipalveluiden eri yksiköt.

Tampereen yliopiston ohjauslinjaus noudattaa kansallisia ja eurooppalaisia korkeakoulutuksen laadunhallinnan periaatteita ja tavoitteita (KARVI2018, ESG2015). Yliopiston ohjaustoiminnan tapoja ja palveluita kehitetään jatkuvan kehittämisen periaatteita noudattaen (PDCA-kehä). Koulutukseen hakevilta, opiskelijoilta, opintojen ohjaajilta ja yliopiston sidosryhmiltä kerätään säännöllisesti palautetta ohjaustoiminnasta. Palaute-, seuranta- ja arviointitietoa hyödynnetään koulutuksen, ohjaustoimintojen ja palveluiden kehittämisessä yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti.

Yleiset ohjaukselliset linjaukset opiskelijoiden ohjauksen ja etenemisen tukemiseksi

Yliopiston opintojen ohjauksen päämääränä on hyvinvoiva, koulutuksen ja tutkinnon tavoitteet saavuttava opiskelija, jonka on mahdollista valmistua tutkintojen tavoiteajassa, pääsääntöisesti viidessä vuodessa (liite 1). Opiskelija saa oppimista ja akateemiseksi asiantuntijaksi kasvamista tukevaa ohjausta osana opetusta ja mahdollisuuksien mukaan erillisenä palveluna. Ohjauksen kokonaisuus rakentuu oikea-aikaisesta ja tarkoituksenmukaisesta tiedotuksesta, neuvonnasta, ohjauksesta ja erityisohjauksesta. Opintojen ohjauksen kokonaisuutta kehitetään koko yliopiston yhteisten päämäärien suuntaisesti yhteistyössä tiedekuntien ja tukipalveluiden kanssa. Opintojen ohjauksen toteutuksen pääpaino on tutkinto-ohjelmissa ja tiedekunnissa toteutettavassa ohjauksessa. Tiedekunnissa tai tutkinto-ohjelmilla on nimetty ohjauksen kokonaisuudesta vastaava henkilö tai tutkinto-ohjelman suunnitteluryhmä, joka vastaa ohjauksen kokonaisuuden kehittämisestä ja käytännöistä. Merkittävä osa ohjauksesta on opetustilanteissa tapahtuvaa ohjausta.

Opiskelija

- vastaa oman osaamisensa kehittämisestä, omien opintojensa ja tutkimuksensa suunnittelemisesta ja toteuttamisesta;
- saa oppimista ja akateemiseksi asiantuntijaksi kasvamista tukevaa ohjausta sekä osana opetusta että mahdollisuuksien mukaan erillisenä palveluna.
- osallistuu opintoihin sisältyvään ohjaukseen ja on vastuussa muuhun tarvitsemaansa ohjaukseen hakeutumisesta.

KARVI2018: Korkeakoulujen arviointikäsi kirja 2018-2024. Katsottavissa:

https://karvi.fi/app/uploads/2017/02/KARVI_Korkeakoulujen_auditoitinta%CC%88sikirja_FINAL.pdf

ESG2015: Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area. Katsottavissa:

http://www.equip-project.eu/wp-content/uploads/ESG_2015.pdf

Yliopisto koulutuksen ja ohjauksen tarjoajana

- vastaa opetussuunnitelmien, oppimisympäristön ja opetuksen suunnittelemisesta ja toteuttamisesta niin, että opiskelija voi edetä opinnoissaan mielekkäästi ohjeellisessa aikataulussa;
- vastaa ja kehittää suunnitelmallisesti oppimisympäristön eri toimintojen saavutettavuutta ja turvallisuutta
- varmistaa, että kaikki opiskelijat voivat suorittaa opintonsa yhdenvertaisesti;
- kehittää lähiohjauksen tueksi monikanavaisia ohjauksen palveluita osana digitaalista kampusta;
- varmistaa, että opiskelijalla on mahdollisuus asiantuntevaan yksilö- ja/tai ryhmäohjaukseen opintojen eri vaiheissa, erityisesti opintojen alussa, valintojen tekemisen yhteydessä ja tutkintojen nivelvaiheissa sekä suomeksi että englanniksi;
- tuottaa erityisohjausta suomeksi ja englanniksi niille opiskelijoille, jotka sitä tarvitsevat. Erityisohjausta tarjotaan mm. oppimista, ajankäyttöä, motivaatiota, urasuunnittelua tai erityisjärjestelytarvetta koskeissa kysymyksissä. Erityisohjausta antavalla ohjaajalla on erityistä asiantuntemusta kyseessä olevalta ohjauksen alueelta.
- tuottaa ohjaustehtävissä toimiville perus- tai täydentävää ohjauskoulutusta (mm. opettajatuutorien koulutus, väitöskirjan ohjaajien koulutus, yliopistopedagoginen koulutus) ja mahdollistaa verkostotyöskentelyn.
- odottaa ohjaajien kehittävän ohjaustoimintaan liittyvää osaamistaan kouluttautumalla, osallistumalla kehittämistyöhön tai vertaistoiminnalla.

Jokaiseen koulutussykliin liittyvät linjaukset

- Tiedekuntien sekä tukipalveluiden (ml. tavoitteellinen avoin yliopisto-opiskelu) henkilöstö tekevät suunnitelmallista yhteistyötä ohjaustoiminnassa. Opintojen ohjauksen prosessit (ml. haastavat ohjaustilanteet), toimijat ja ohjauksen vastuunjako (ml. hops-ohjaus) on kuvattu.
- Tutkinto-ohjelmat sekä koulutuksen ja oppimisen palvelut tuottavat ajantasaista tietoa, neuvontaa ja ohjausta koulutukseen hakeutumisen perustaksi (ml. avoin yliopisto-opiskelu) ja osaamisen täydentämisestä. Ohjauksessa huomioidaan erilaiset hakijaprofiilit.
- Kansainvälisten opiskelijoiden kotoutumista Suomeen ja opiskeluun tuetaan tukipalveluiden ja tiedekuntien yhteistyöllä. Yhteistyössä suunnitellut ja toteutetut palvelut tukevat kansainvälisten opiskelijoiden tutustumista suomalaiseen akateemiseen kulttuuriin, työelämävalmiuksien kehittymistä ja työelämäkontaktien vahvistumista. Kansainvälisille opiskelijoille tarjotaan suomen kielen opetusta.
- Opintojen työelämäorientaatiota ja opiskelijan urapohdintaa tuetaan eri toimijatahojen yhteistyöllä pääpainon ollessa kuitenkin opetuksessa, tiedekunnissa ja tutkinto-ohjelmissa. Koulutuksen ja oppimisen tukipalvelut tarjoavat opiskelijoiden tarpeen mukaista urasuunnittelua yksilö- ja ryhmäohjauksena.
- Opiskelukykyä ja opiskelutaitojen kehittymistä tuetaan ohjauksellisesti eri toimijatahojen yhteistyöllä pääpainon ollessa opetuksessa, tiedekunnissa ja tutkinto-ohjelmissa. Koulutuksen ja oppimisen tukipalvelut tarjoavat opiskelijoille materiaaleja itsenäisen opiskelutaitojen kehittämisen ja opiskelukyvystä huolehtimisen tueksi, sekä opiskelijoiden tarpeen mukaista yksilö- ja ryhmäohjausta.
- Opiskelijan mielenterveydellisiin, taloudellisiin ja sosiaalisiin kysymyksiin kuuluva ohjaustoiminta on yliopiston sidosryhmien ja yliopiston ulkopuolisten asiantuntijaorganisaatioiden palvelutoimintaa (esim. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) palvelut). Yliopisto huolehtii yhteistyöstä ja kyseisiin palveluihin liittyvästä tiedottamisesta.

Tarkennetut linjaukset alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon opiskelijoiden ohjauksen ja etenemisen tukemiseksi

- Yliopiston tiedekunnat ja tukipalvelut tukevat järjestelmällisesti opiskelijoiden kiinnittymistä opintoihin, opintoalaansa ja opiskelu- ja tutkimusyhteisöön opintojen käynnistymisvaiheesta lähtien.
- Yliopistossa toteutetaan monimuotoista vertaisohjausta. Yhtenä vertaisohjauksen toimintamuotona on opiskelijatuutorointi kaikille uusille opiskelijoille.
- Opiskelija päivittää henkilökohtaista opintosuunnitelmaa (hops) säännöllisesti ja hänellä on oikeus vuosittain henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun opettajatuutorinsa tai tiedekunnan lähitukipalveluiden henkilön kanssa. Opiskelijat tekevät ensimmäisen version hopsista orientaatiovaiheen aikana. Seuraava tarkastuspiste on viimeistään opinnäytetyön aloittamisen kynnyksellä. Hopsin tarkastusta suositellaan kuitenkin myös ainakin kandidaatintutkinnon keskivaiheilla, maisterintutkinnon alussa sekä opintojen loppuvaiheessa, ennen tutkinnon tavoitteellisen suoritusajan täyttymistä. Opintosuunnitelma tallentuu tietojärjestelmään.
- Tiedekunta mahdollistaa resurssoinnillaan onnistuneen opettajatuutoritoiminnan kunkin tutkinto-ohjelman tarpeisiin. Opettajatuutorointi sisältyy opettajatuutorin työsuunnitelmaan tiedekunnan määrittämällä tavalla. Opettajatuutorointi suositellaan sidottavaksi osaksi tutkinto-ohjelman opetussuunnitelmaa.
- Yliopisto kehittää opintojen etenemisen seuraamista tukevat raportointijärjestelmät. Tutkinto-ohjelma käsittelee vuosittain opintojen etenemistä koskevat seurantatiedot ja sopii miten ohjausresursseja ja tukitoimia kohdennetaan. Raportointijärjestelmä mahdollistaa kohderyhmien tunnistamisen ja oikea-aikaisen tiedottamisen.
- Opintoihin kuuluva harjoittelu on yliopiston kattavimpia työelämäyhteistyön muotoja, ja siitä saatava palaute arvokasta tietoa koulutuksen kehittämisen tueksi. Opiskelijan asiantuntijuuden kehittyminen konkretisoituu oman alan työskentelyn kautta.
- Jokaisella opiskelijalla on oikeus saada ohjaajalta/ohjaajilta riittävä määrä ohjausta opinnäyteprosessiin. Opinnäytteen ohjaus tukee opiskelijan itsenäistä työskentelyä. Yliopistossa on yhteinen opinnäyteprosessin ohjeistus koskien ohjaajan ja opiskelijan vastuita ja oikeuksia.

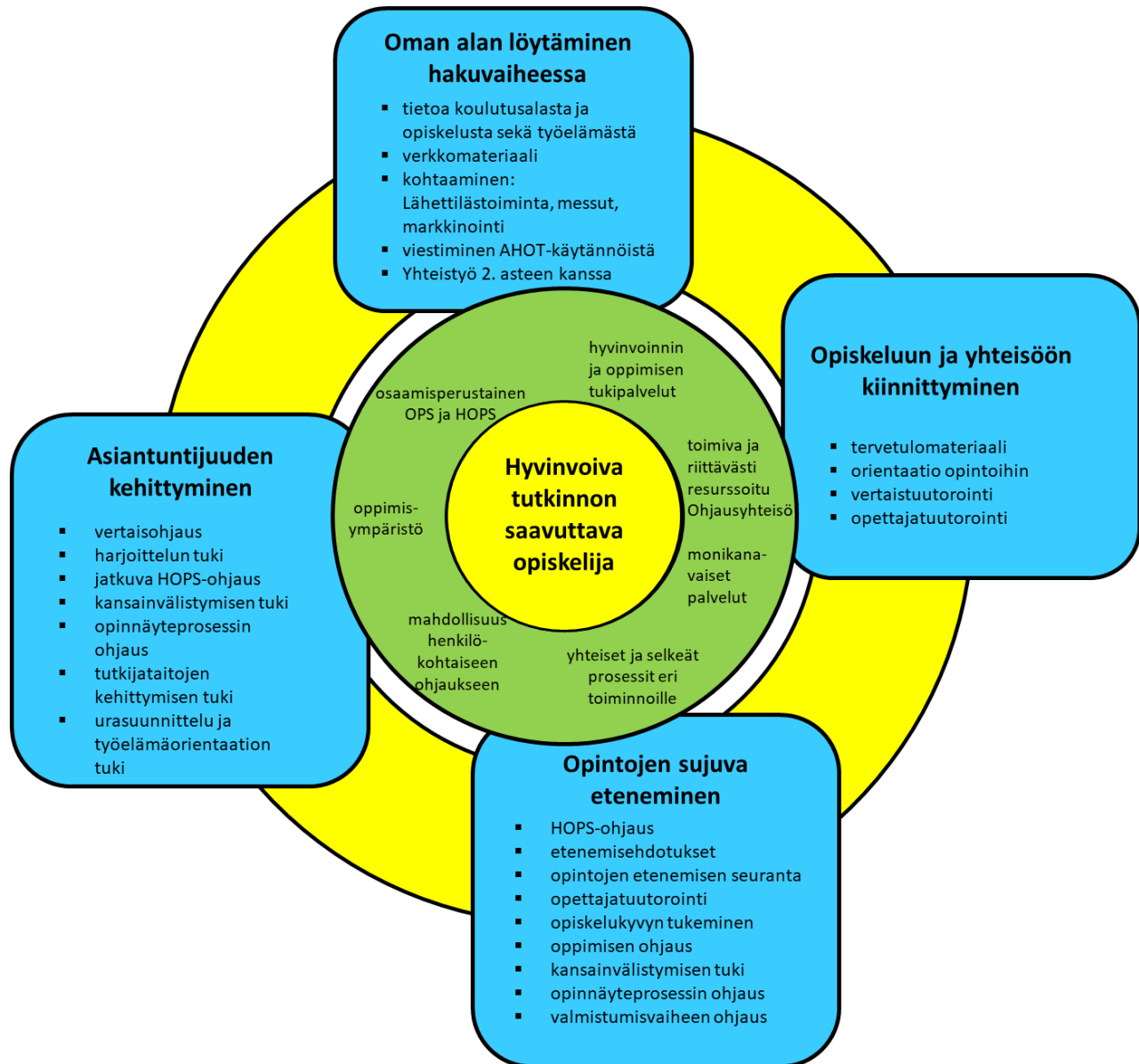
Tarkennetut linjaukset jatkokoulutuksen opiskelijoiden ohjauksen ja etenemisen tukemiseksi

- Väitöskirjojen ohjaajat ja tohtoriohjelmat kiinnittävät erityistä huomiota jatko-opiskelijoiden alkuvaiheen ohjaukseen ja neuvontaan.
- Vastuuohjaaja tukee jatko-opiskelijaa tutkimus- ja opintosuunnitelman teossa ja niiden päivittämisessä. Suunnitelmiin sisällytetään kansainvälistymissuunnitelma. Asiantuntijuuden kehittymistä tuetaan yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti.
- Väitöstutkimuksen tekemisessä jatko-opiskelijalla on tutkimuksen eteenpäin viemiseksi hyvä ohjaus. Yliopistossa on yhteinen opinnäyteprosessin ohjeistus koskien ohjaajan ja opiskelijan vastuita ja oikeuksia.
- Jatko-opiskelijalle nimetään vastuuohjaaja ja vähintään yksi muu ohjaaja sekä mahdollinen seurantaryhmä (tutkintosääntö 26§). Menettely laajentaa ohjauksen osaamis pohjaa, tukee jatko-opiskelijan verkottumista, ja oikeusturvaa sekä helpottaa ohjauksen katkos- ja

ongelmatilanteiden ratkaisemista. Seurantaryhmä vahvistaa ohjauksen ja palautteen asiantuntijapohjaa ja valmistuvien väitöskirjojen laatua.

- Seurantaryhmään valitaan ohjaajien lisäksi tohtoriohjelman tai sen ulkopuolisia, joista vähintään yhdellä on tohtorin tutkinto. Ulkopuoliset jäsenet voivat olla esimerkiksi muiden yliopistojen, yritysten tai tutkimuslaitosten asiantuntijoita.
- Seurantaryhmä tulee koota ensimmäisen vuoden aikana tohtoriohjelman määrittämällä tavalla. Tohtoriohjelma määrittää seurantaryhmän tarkemmat toimintatavat.
- Jatko-opintojen etenemistä seurataan suunnitelmallisesti niin tohtoriohjelmissä kuin koko yliopistossa. Tohtoriohjelmat käsittelevät vuosittain opintojen etenemistä koskevat seurantatiedot ja ohjauksesta saadun palautteen.
- Yliopiston ohjauksen kokonaisuus vahvistaa jatkokoulutuksen monitieteisyyttä ja kansainvälisyyden tavoitteiden saavuttamista.
- Jatkokoulutuksessa tutkijan osaamisen kehittymistä kehitetään kokonaisuutena mm. tutkimuksen, koulutuksen ja oppimisen sekä henkilöstötukipalveluiden yhteistyössä.
- Yliopiston jatkokoulutuksessa otetaan huomioon jatko-opiskelijoiden erilaiset uramahdollisuudet (akateeminen ura, uramahdollisuudet teollisuudessa, julkisella sektorilla, yrityksissä, jne.); väitöskirjaohjaajat keskustelevat ohjattaviensa kanssa urasuunnittelusta ja jatko-opiskelijoiden urasuunnittelua tuetaan myös yliopiston eri tukipalvelujen toimesta.
- Ohjaajat sopivat esimiestensä kanssa ohjaukseen sisältyvistä tehtävistä ja käytettävästä työajasta, jotka kirjataan työsuunnitelmiin.

Liite 1: Tampereen yliopiston opintojen ohjaus tavoitteiden ja toimintojen näkökulmasta

Kuva 1: Ohjauksen kokonaisuus alemmissa ja ylemmissä tutkinnoissa. Kuvan vihreä osuus tuo esille perusedellytykset, jotka tavoitteiden saavuttaminen edellyttää.

Kuva 2: Tampereen yliopiston jatko-opintojen ohjaus tavoitteiden ja toimintojen näkökulmasta. Kuvan vihreä osuus tuo esille perusedellytykset, jotka tavoitteiden saavuttaminen edellyttää.